

RESOLUTION ON BELARUS

Belarusian and Russian versions below

Assembly of Delegates of PEN International, meeting virtually at its 87th World Congress, 20 to 25 September 2021

Mass and largely peaceful protests have swept Belarus since the disputed presidential elections of 9 August 2020, which saw Aliaksandr Lukašenka [Alexander Lukashenko] return to a sixth term in office.[1] Protests have been – and continue to be – violently suppressed. Over 35,000 people have been arbitrarily arrested, hundreds are in prison or under house arrest. Some have died in unclear circumstances – including unjustly imprisoned opposition activist, **Vitold Ašurak [Vitold Ashurak]**. Others have been forced to leave the countries and live in exile. Hundreds of detainees reported being subjected to or witnessing torture and other ill-treatment, including sexual and gender-based violence. As yet, no one has been brought to account.[2]

The Belarusian authorities have unleashed an unprecedented crackdown on independent media in a bid to silence critical reporting on the protests and the human rights violations that ensued. They disrupted internet access and blocked over 100 news and media websites, including leading online media outlet **TUT.BY**.[3] Amendments to the Mass Media Law and to the Law on Mass Gatherings, signed into law in May 2021, make it virtually impossible to report on public protests. [4]

Scores of journalists have been arbitrarily detained, beaten, sentenced to prison or hefty fines; 29 journalists and media workers were behind bars as of August 2021. [5] Many have seen their accreditation revoked. In May 2021, the Belarusian authorities went as far as to hijack an aircraft to detain exiled blogger and activist **Raman Pratasievič [Roman Protasevich]** and his partner **Safija Sapieha [Sofya Sapega]**. Persecution intensified in July 2021, with the security forces raiding offices and homes of independent journalists across the country, including those working for **Nasha Niva, Radio Free Europe/Radio Liberty** and **Belsat TV**. [5]

In July 2021, the Belarusian authorities moved to ‘purge’ civil society. Nearly 200 human rights and civil society organisations have either been shut down or are under ‘liquidation’ procedures. In August 2021, the Supreme Court notably ruled to dissolve the **Belarusian PEN Centre**. [7] Founded in 1989, the Centre was admitted to PEN International in May 1990 at the 55th International Congress, held in Madeira, Portugal.

Writers, artists, musicians, and performers have been using their art as cultural resistance to the oppression. They have staged theatrical and street performances, held public readings, written poetry, or simply lent their public support to and taken part in the protests. For this, they have suffered terrible consequences.[8]

Since August 2020, over 700 cultural workers – including 150 writers and those using the written word – have been persecuted, with over 350 detained and many suffering beatings and torture. Some have been attacked in the streets by police and pro-government supporters, leading in one case to a tragic death, that of artist **Raman Bandarenka**. Others have found themselves forced to resign or dismissed from their jobs, losing contracts, and having performances and readings cancelled because of their engagement in the protests.

Their persecution continues to this day.

In the light of this situation, the Assembly of Delegates of PEN International calls on the Belarusian authorities to

- Immediately end their relentless crackdown on independent voices;
- Immediately and unconditionally release all those being held for peacefully expressing their views and drop all charges against them;
- Stop the harassment and criminal prosecution of independent media and civil society, and reverse the arbitrary dissolution of NGOs, including that of the Belarusian PEN Centre;
- Ensure independent, impartial, transparent and prompt investigations into all allegations of human rights violations committed in the context of peaceful protests. Perpetrators must be brought to justice in fair trial proceedings;
- Repeal or amend laws stifling free expression, including the Mass Media Law and the Law on Mass Gatherings.

Specifically in relation to attacks against the cultural sector

- Stop the politically motivated dismissal of cultural figures in state-owned cultural institutions and ensure a return of employment for those who have lost their jobs;
- Stop restricting access to public platforms for cultural figures with opposition views;
- Allow for the creation of independent unions to represent workers in the arts and culture sectors;
- Protect and promote artistic freedom and cultural rights defenders in accordance with international human rights standards and protection mechanisms, including recommendations by the UN Special Rapporteur on Cultural Rights.

The Assembly of Delegates of PEN International further calls on the international community to

- Recognise cultural workers as a distinct vulnerable group and provide them with psychological, legal, and logistical support for their activities and creative initiatives;
- Improve the asylum procedures for Belarusian journalists, media workers, cultural workers and other activists to be able to quickly get to a safe place in the case of immediate danger;
- Provide support to international accountability efforts, such as the monitoring and investigatory work of the UN High Commissioner for Human Rights mandated in HRC resolution 46/20 and the International Accountability Platform for Belarus.

24 September 2021

[1] OSCE Rapporteur's Report under the Moscow Mechanism on Alleged Human Rights Violations related to the Presidential Elections of 9 August 2020 in Belarus

[2] Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Belarus, Anaïs Marin, A/HRC/47/49

[3] Belarusian Association of Journalists, Stop attack on TUT.BY and other media resources, 18 May 2021: <https://baj.by/en/content/baj-stop-attack-tutby-and-other-media-resources>

[4] Belarus: 'Black hole' for media freedoms after egregious attacks, say UN experts, 7 June 2021: <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27146&LangID=E>

[5] Belarusian Association of Journalists, Repressions against journalists in Belarus, 2021: <https://baj.by/en/analytics/repressions-against-journalists-belarus-2021-chart>

[6] PEN International, Belarus: Urgently end escalating crackdown on independent voices, 25 May 2021: <https://pen-international.org/news/belarus-urgently-end-escalating-crackdown-on-independent-voices>

[7] PEN International, Belarus: Authorities dissolve the Belarusian PEN Centre, 10 August 2021: <https://pen-international.org/news/belarus-authorities-dissolve-the-belarusian-pen-centre>

[8] PEN International, Belarus: PEN Centres world-wide call for an end to the abuse of fundamental rights of those who speak out against repression, 15 February 2021: <https://pen-international.org/news/belarus-pen-centres-world-wide-call-for-an-end-to-the-abuse-of-fundamental-rights-of-those-who-speak-out-against-repression>

Belarusian version

РЭЗАЛЮЦЫЯ МІЖНАРОДНАГА ПЭН-КЛУБА ПА БЕЛАРУСІ

Асамблея дэлегатаў Міжнароднага ПЭН-клуба, віртуальнае пасяджэнне ў рамках 87-га Сусветнага кангрэса, 20-25 верасня 2021 года

Масавыя і ў асноўным мірныя пратэсты ахапілі Беларусь пасля спрэчных прэзідэнцкіх выбараў 9 жніўня 2020 года, у выніку якіх Аляксандр Лукашэнка застаўся на шосты прэзідэнцкі тэрмін (Справаздача дакладчыка АБСЕ ў рамках Маскоўскага механізму аб меркаваных парушэннях правоў чалавека ў сувязі з прэзідэнцкімі выбарамі 9 жніўня 2020 года ў Беларусі). Пратэсты былі – і працягваюць быць – жорстка разагнаныя. Больш за 35 000 чалавек былі несправядліва арыштаваныя, сотні на дадзены момант знаходзяцца ў турмах або пад хатнім арыштам. Некаторыя загінулі пры нявысветленых абставінах, у тым ліку несправядліва зняволены апазіцыйны актывіст **Вітольд**

Ашурак. Іншыя былі вымушаны пакінуць краіну і апынуліся ў выгнанні. Сотні зняволеных паведамлілі, што падвяргаліся катаванням і іншым відам жорсткага абыходжання, у тым ліку сэксуальны і гендэрны гвалт, ці ж сталі іх сведкамі. Да гэтага часу ніхто не быў прыцягнуты да адказнасці (Справаздача Спецыяльнага дакладчыка па пытанні аб становішчы ў галіне правоў чалавека ў Беларусі, Анаіс Марын, а/ HRC/47 / 49).

Беларускія ўлады распачалі беспрэцэдэнтныя рэпрэсіі ў дачыненні да незалежных СМІ ў спробе прадухіліць публікацыі крытычных матэрыялаў аб пратэстах і парушэннях правоў чалавека. Улады парушылі права грамадзян на доступ да Інтэрнету, заблакаваўшы больш за 100 навінавых і медыйных сайтаў, у тым ліку вядучае сеткавае СМІ **TUT.BY** (Беларуская асацыяцыя журналістаў, [спыніць атаку на TUT.BY і іншыя медиаресурсы](#), 18 мая 2021 года). Папраўкі да Закона аб СМІ і Закону аб масавых мерапрыемствах, падпісаныя ў траўні 2021 года, робяць асвятленне грамадскіх пратэстаў практычна немагчымым ([Беларусь: “Чорная дзірка” для свабоды СМІ пасля абуральных нападаў, кажуць эксперты ААН](#), 7 чэрвеня 2021 года).

Дзясяткі журналістаў былі несправядліва затрыманыя, збітыя, прысуджаныя да турэмнага зняволення або буйных штрафаў; па стане на жнівень 2021 года за кратамі знаходзяцца 29 журналістаў і работнікаў СМІ (Беларуская асацыяцыя журналістаў, [рэпрэсіі супраць журналістаў у Беларусі, 2021](#)). У многіх была адкліканая акрэдытацыя. У траўні 2021 года беларускія ўлады дасягнулі абуральнага ўзроўню самавольства, здзейсніўшы згон самалёта, каб затрымаць блогера і актывіста ў выгнанні **Рамана Пратасевіча** і яго дзяўчыну **Соф’ю Сапегу** (ПЭН-клуб, [Беларусь: тэрмінова спыніць эскалацыю падаўлення незалежных меркаванняў](#), 25 траўня 2021 года). Пераслед узмацніўся ў ліпені 2021 года, калі органы бяспекі правялі рэйды ў офісах і дамах незалежных журналістаў па ўсёй краіне, у тым ліку тых, хто працуе на “Нашу Ніву”, “Радые Свабода” і “Белсат”.

У ліпені 2021 года беларускія ўлады прыступілі да “чысткі” грамадзянскай супольнасці. Каля 200 праваабарончых арганізацый і арганізацый грамадзянскай супольнасці былі альбо зачыненыя, альбо ў стане працэдуры “ліквідацыі”. У жніўні 2021 года Вярхоўны суд прыняў рашэнне аб ліквідацыі **Беларускага ПЭН-цэнтра** (PEN International, [Беларусь: улады ліквідуюць Беларускі ПЭН-цэнтр](#), 10 жніўня 2021 года). Заснаваны ў 1989 годзе, Цэнтр быў прыняты ў ПЭН-клуб у траўні 1990 года на 55-м Міжнародным кангрэсе, які праходзіў на Мадэйры (Партугалія).

Пісьменнікі, мастакі, музыкі і артысты прысвячалі сваю творчасць культурнаму супраціву. Яны ставілі тэатральныя пастаноўкі, вулічныя прадстаўленні, праводзілі публічныя чытанні, пісалі вершы, а таксама аказвалі публічную падтрымку пратэстаў і прымалі удзел у іх. У выніку іх чакалі жудасныя наступствы (Міжнародны ПЭН-клуб, [Беларусь: ПЭН-цэнтры ўсяго свету заклікаюць пакласці канец парушэнню асноўных правоў тых, хто выступае супраць рэпрэсій](#), 15 лютага 2021 года).

Са жніўня 2020 года больш за 700 дзеячаў культуры, уключаючы 150 аўтараў, пісьменнікаў і паэтаў, падвергліся пераследам: больш за 350 з іх былі затрыманыя, многія перанеслі збіццё і катаванні. Некаторыя падвергліся нападам на вуліцах з боку паліцыі і прыхільнікаў урада, што стала прычынай трагічнай смерці мастака **Рамана Бандарэнкі**. Іншыя былі вымушаныя звольніцца або былі звольненыя з працы; многія

страцілі кантракты; з-за ўдзелу ў пратэстах былі адмененыя шматлікія выступы і чытанні пісьменнікаў і музыкаў.

Пераследы дзеячаў культуры і грамадзянскай супольнасці працягваюцца і па гэты дзень.

У святле бягучай сітуацыі, Асамблея дэлегатаў Міжнароднага ПЭН-клуба заклікае беларускія ўлады

- неадкладна пакласці канец нястомнаму пераследу незалежных галасоў;
- неадкладна і безумоўна вызваліць усіх затрыманых за мірнае выказванне меркаванняў і зняць з іх усе абвінавачванні;
- спыніць прыгнёт і крымінальны пераслед незалежных СМІ і прадстаўнікоў грамадзянскай супольнасці, адмяніць адвольную ліквідацыю НДА, уключаючы Беларускі ПЭН-цэнтр;
- забяспечыць незалежнае, непрадузятае, празрыстае і апэратыўнае расследаванне ўсіх абвінавачванняў у парушэннях правоў чалавека, учыненых у кантэксце мірных пратэстаў; вінаватыя павінны быць прыцягнутыя да адказнасці ў рамках справядлівага судовага разбору;
- адмяніць або скарэктаваць законы, якія прыцясняюць свабоду слова, уключаючы Закон аб СМІ і Закон аб масавых мерапрыемствах.

У прыватнасці, у дачыненні да нападаў на сектар культуры Асамблея заклікае беларускія ўлады:

- спыніць палітычна матываваны пераслед дзеячаў культуры ў дзяржаўных установах культуры і забяспечыць вяртанне на працу тых, хто былі пазбаўленыя працаўладкавання;
- спыніць абмежаванне доступа дзеячаў культуры з апазіцыйнымі поглядамі да публічных платформаў;
- дазволіць стварэнне незалежных прафсаюзаў для прадстаўлення інтарэсаў работнікаў сферы мастацтва і культуры;
- абараняць і заахвочваць свабоду творчасці і абаронцаў культурных правоў у адпаведнасці з міжнароднымі стандартамі правоў чалавека і іншымі механізмамі абароны, уключаючы рэкамендацыі Спецыяльнага дакладчыка ААН па культурных правах.

Асамблея дэлегатаў Міжнароднага ПЭН-клуба далей заклікае міжнародную супольнасць

- прызнаць работнікаў культуры асобнай уразлівай групай і забяспечыць ім псіхалагічную, юрыдычную і матэрыяльна-тэхнічную падтрымку ў іх дзейнасці і творчых ініцыятывах;
- палепшыць працэдурныя прадастаўлення прытулку беларускім журналістам, работнікам СМІ, дзеячам культуры і іншым актывістам з мэтай забеспячэння іх магчымасцю хутка дабрацца да бяспечнага месца ў выпадку непасрэднай небяспекі;
- аказваць падтрымку Міжнародным ініцыятывам па ажыццяўленні працэсаў падсправядлівасці, такім як маніторынг і расследавання Вярхоўнага камісара

ААН па правах чалавека, прадугледжаная рэзалюцыяй 46/20 СПЧ, а таксама міжнародная платформа падсправядачнасці для Беларусі.

Russian version

РЕЗОЛЮЦИЯ ПО БЕЛАРУСИ

Ассамблея делегатов Международного ПЕН-клуба, виртуальное заседание в рамках 87-го Всемирного конгресса, 20-25 сентября 2021 года

Массовые и в основном мирные протесты охватили Беларусь после спорных президентских выборов 9 августа 2020 года, в результате которых Александр Лукашенко остался на шестой президентский срок.[1] Протесты были - и продолжают быть - жестоко подавлены. Более 35 000 человек были несправедливо арестованы, сотни на данный момент находятся в тюрьмах или под домашним арестом. Некоторые погибли при невыясненных обстоятельствах, в том числе несправедливо заключенный в тюрьму оппозиционный активист **Витольд Ашурак**. Другие были вынуждены покинуть страну и оказались в изгнании. Сотни заключенных сообщили, что подвергались пыткам и другим видам жестокого обращения, включая сексуальное и гендерное насилие, или же стали их свидетелями. До сих пор никто не был привлечен к ответственности.[2]

Беларусские власти развязали беспрецедентные репрессии в отношении независимых СМИ в попытке предотвратить публикации критических материалов о протестах и последовавших за ними нарушениях прав человека. Власти нарушили право граждан на доступ к сети Интернет, заблокировав более 100 новостных и медийных сайтов, в том числе ведущее сетевое СМИ **TUT.BY**. [3] Поправки к Закону о СМИ и Закону о массовых мероприятиях, подписанные в мае 2021 года, делают освещение общественных протестов практически невозможным.[4]

Десятки журналистов были несправедливо задержаны, избиты, приговорены к тюремному заключению или крупным штрафам; по состоянию на август 2021 года за решеткой находятся 29 журналистов и работников СМИ.[5] У многих была отозвана аккредитация. В мае 2021 года белорусские власти достигли вопиющего уровня произвола, совершив угон самолета для задержания блогера и активиста в изгнании Романа **Протасевича** и его девушки **Софьи Сапег**. [6] Преследования усилились в июле 2021 года, когда органы безопасности провели рейды в офисах и домах независимых журналистов по всей стране, включая тех, кто работает на "**Нашу Ниву**", "**Радио Свобода**" и "**Белсат ТВ**".

В июле 2021 года белорусские власти приступили к "чистке" гражданского общества. Около 200 правозащитных организаций и организаций гражданского общества были либо закрыты, либо подвержены процедуре "ликвидации". В августе 2021 года Верховный суд принял решение о ликвидации Белорусского **ПЕН-центра**. [7] Основанный в 1989 году, Центр был принят в ПЕН-клуб в мае 1990 года на 55-м Международном конгрессе, проходившем на Мадейре (Португалия).

Писатели, художники, музыканты и артисты посвящали свое творчество культурному сопротивлению. Они ставили театральные постановки, уличные представления, проводили публичные чтения, писали стихи, а также оказывали публичную поддержку протестам и принимали в них участие. В результате их ждали ужасные последствия.[8]

С августа 2020 года более 700 деятелей культуры, включая 150 авторов, писателей и поэтов, подверглись преследованиям: более 350 из них были задержаны, многие перенесли избиения и пытки. Некоторые подверглись нападениям на улицах со стороны полиции и сторонников правительства, что стало причиной трагической смерти художника **Романа Бондаренко**. Другие были вынуждены уволиться или были уволены с работы; многие потеряли контракты; из-за участия в протестах были отменены многочисленные выступления и чтения писателей и музыкантов.

Преследования деятелей культуры и гражданского общества продолжаются и по сей день.

В свете сложившейся ситуации Ассамблея делегатов Международного ПЕН-клуба призывает белорусские власти

- немедленно положить конец неустанному преследованию независимых голосов;
- немедленно и безоговорочно освободить всех задержанных за мирное выражение взглядов и снять с них все обвинения;
- прекратить угнетение и уголовное преследование независимых СМИ и представителей гражданского общества, отменить произвольную ликвидацию НПО, включая Беларуский ПЕН-центр;
- обеспечить независимое, беспристрастное, прозрачное и оперативное расследование всех обвинений в нарушениях прав человека, совершенных в контексте мирных протестов; виновные должны быть привлечены к ответственности в рамках справедливого судебного разбирательства;
- отменить или скорректировать законы, подавляющие свободу слова, включая Закон о СМИ и Закон о массовых мероприятиях.

В частности, в отношении нападений на сектор культуры Ассамблея призывает белорусские власти:

- остановить политически мотивированное преследование деятелей культуры в государственных учреждениях культуры и обеспечить возвращение на работу тех, кто лишился трудоустройства;
- прекратить ограничивать доступ к публичным платформам деятелей культуры с оппозиционными взглядами;
- разрешить создание независимых профсоюзов для представления интересов работников сферы искусства и культуры;
- защищать и поощрять свободу творчества и защитников культурных прав в соответствии с международными стандартами прав человека и другими механизмами защиты, включая рекомендации Специального докладчика ООН по культурным правам.

Ассамблея делегатов Международного ПЕН-клуба далее призывает международное сообщество

- признать работников культуры отдельной уязвимой группой и обеспечить им психологическую, юридическую и материально-техническую поддержку в их деятельности и творческих инициативах;
- улучшить процедуры предоставления убежища белорусским журналистам, работникам СМИ, деятелям культуры и другим активистам с целью обеспечения их возможностью быстро добраться до безопасного места в случае непосредственной опасности;
- оказывать поддержку международным инициативам по осуществлению процессов подотчетности, таким как мониторинг и расследования Верховного комиссара ООН по правам человека, предусмотренные резолюцией 46/20 СПЧ, а также Международная платформа подотчетности для Беларуси.

[1] Отчет докладчика ОБСЕ в рамках Московского механизма о предполагаемых нарушениях прав человека в связи с президентскими выборами 9 августа 2020 года в Беларуси

[2] Отчет Специального докладчика по вопросу о положении в области прав человека в Беларуси, Анаис Марин, A/HRC/47/49

[3] Белорусская ассоциация журналистов, Остановить атаку на TUT.BY и другие медиаресурсы, 18 мая 2021 года: <https://baj.by/en/content/baj-stop-attack-tutby-and-other-media-resources>

[4] Беларусь: "Черная дыра" для свободы СМИ после вопиющих нападений, говорят эксперты ООН, 7 июня 2021 года: <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27146&LangID=E>

[5] Белорусская ассоциация журналистов, Репрессии против журналистов в Беларуси, 2021: <https://baj.by/en/analytics/repressions-against-journalists-belarus-2021-chart>

[6] ПЕН-клуб, Беларусь: срочно прекратить эскалацию подавления независимых мнений, 25 мая 2021 года: <https://pen-international.org/news/belarus-urgently-end-escalating-crackdown-on-independent-voices>

[7] PEN International, Беларусь: Власти распускают Белорусский ПЕН-центр, 10 августа 2021 года: <https://pen-international.org/news/belarus-authorities-dissolve-the-belarusian-pen-centre>

[8] Международный ПЕН-клуб, Беларусь: ПЕН-центры всего мира призывают положить конец нарушению основных прав тех, кто выступает против репрессий, 15 февраля 2021 года: <https://pen-international.org/news/belarus-pen-centres-world-wide-call-for-an-end-to-the-abuse-of-fundamental-rights-of-those-who-speak-out-against-repression>.